

Umení
ŽÍT PO
Francouzsku



Francouzský šarm a joie de vivre

 metafora

Dominique Barreau a Luc Millar

Dominique Barreau a Luc Millar

Umění
ŽÍT PO
Francouzsku

A co když nám ke štěstí už nic nechybí?

Přeložila Lada Fredy



metafora®

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Le bonheur à la française

© Dominique Barreau and Luc Fivet under the pen name Luc Millar

Published in French by Éditions Eyrolles, 2019

Translation © Lada Fredy, 2019

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2019

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-381-0 (pdf)

ISBN 978-80-7625-083-3 (print)

Obsah

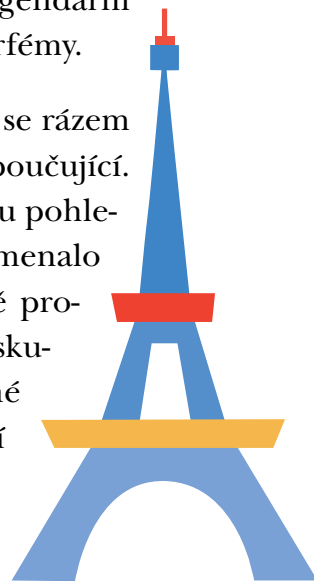
Úvod.....	7
<i>Kapitola 1 – Touha po změně</i>	<i>13</i>
Místo, kde panuje sounáležitost	15
Pryč se šovinismem, pozdrav dobré vůli.....	18
Bistro, kde si život plyne svým tempem.....	21
Venkovská slavnost	26
Přístřeší, příbor a úsměv	32
U stolu v „rodinném kruhu“	36
<i>Kapitola 2 – Potěšení smysli</i>	<i>43</i>
Když je Francie synonymem pro „potěšení smysli“	44
Štěstí je také na talíři	46
Francouzské pokrmy jsou ochrannou známkou	49
Gastronomie jako životní filozofie	56
Opilí vůněmi.....	63
Křehkost a slast.....	70
<i>Kapitola 3 – Genius loci</i>	<i>75</i>
Paměť v kamenech	81
Čas kamenů, čas lidí.....	89
Volnost na konci ulice.....	92
Tisíc a jedna tvář autentičnosti.....	98
Paříž, drahokam tisíce tváří.....	100
Ať jste kdekoliv, cítíte se jako doma.....	104

Vesnice, místo plné vděku.....	107
Napříč horizonty	110
Turistou ve vlastní zemi.....	113
Příroda, talent v krystalické podobě.....	115
<i>Kapitola 4 - Záván duchovna</i>	<i>119</i>
Bez svobody není tvořivost.....	121
Světový šampion v názorových debatách	124
Kultura všude a pro všechny.....	128
Ráj knihkupců	131
Světová křižovatka kultury	136
Festival na rohu ulice	138
Tvořit znamená odvážit se	140
Cesta za hledáním smyslu	144
Jednat za sebe a za všechny.....	148
V centru legend.....	152
Když starobylé příběhy vyprávějí o dnešní době.....	155
Legenda v nás.....	157
<i>Kapitola 5 - Z lásky k umění</i>	<i>161</i>
Řemeslná noblesa.....	164
Kultivovat paměť věcí.....	168
Prostě šik.....	173
Umění nenucenosti.....	178
Tajemství umění žít po francouzsku.....	180
Závěrem	185

Úvod

Při naší nedávné cestě do zahraničí se nás jedna dáma zeptala, odkud jsme. Z Francie? Stačilo jedno slovo a oči naší tazatelky se rozzářily. Před očima jí okamžitě defilovaly obrazy: Kvalitní vína. Kavářenské terasy, kde u kávy měníme svět. Šarmantní butiky. Rafinované oblečení. Provensálské vesničky vonící po levanduli. Dechberoucí krajina. Legendární spisovatelé. Prestižní zámky a omamně vonící parfémy.

Jakmile ovšem přišla řeč na Francouze, její výraz se rázem proměnil. Bručouni, vejťahové, sebestřední, poučující. Zkrátka šarmantní, ale nesnesitelní. Z jistého úhlu pohledu nás to uklidnilo: mínění o Francouzích zaznamenalo jistý pokrok. Obraz mužička s baretem na hlavě procházejícího se celé dny s bagetou pod paží již skutečně patří minulosti. Ale co si myslet o té špatné náladě? Lepí se Francouzům na paty jako výrobní značka.



Řekli jsme si, že to uvedeme na pravou míru. Přestože tento pohled není úplně mylný, je velmi přehnaný. Je to jen určitá viditelná část mnohem komplexnější a příjemnější reality, než se chce věřit. A to je také důvod, proč je Francie zemí přívětivou pro život.

Je to tak: Francie je první turistickou destinací na světě. V roce 2018 také překonala veškeré rekordy hojnosti, přesto se v anketě o pocit štěstí evropských obyvatel ve své zemi umístila až na šestnáctém místě.

Jak tento paradox vysvětlit? Francie je výjimečně bohatá země. Má celosvětově uznávanou gastronomii, ceněná vína a tisíc dvě stě druhů sýrů. Nezapomeňme na opojné a tajemné parfémy ani na tajemství mistrů uměleckých řemesel. Za luxusem se skrývá typicky sofistikovaný francouzský styl. A pak je tu energie starých kamenů: zámky, památníky, historická osídlení. Krajina je region od regionu tak různorodá, že občas máme pocit, že jsme na konci světa. Nechybí duchovní rozměr v cestě za divadly, filmy, muzei, které živí naši touhu po naplnění smyslů. Je zde takové množství vůní, barev a pocitů, že pouhou zmínkou o této zemi nabudeme dojmu, že ji nikdy nestačíme celou projet. Prostě nabízí vše, co potřebujeme ke štěstí.

Ovšem je zde ještě něco navíc. Taková drobnost přesahující naše smysly, která vysvětluje lesk v našich očích, když vyslovíme slovo „Francie“.

Tou malou duchovní nadstavbou je pocit volnosti při náhodných procházkách ulicemi nebo ve volné přírodě, při meditaci podél pláží nebo na úpatí hor, při četbě románu na terase kavárny nebo při debatě s neznámým člověkem u dobrého vína. Stačí podat ruku, otevřít srdce a užívat si pohody a bezstarostnosti, otevřenosti světu. Nabýváme dojmu, že vše, co si přejeme, je uskutečnitelné. Život náhle získává nové, harmoničtější rozměry. Jako by před námi Země otevírala nové horizonty.

Smyslovou jednotu vjemů, pocitu štěstí a naplnění nazýváme štěstím po francouzsku. Vyskytuje se všude, je přístupné všem a je k dispozici v jakémkoliv množství. Jen je potřeba udělat si čas a vykročit mu vstříc – což ti věčně nespokojení Francouzi často zapomínají udělat. Naštěstí je nás čím dál víc, kdo jej znovu objevujeme a zejména ho umíme sdílet.

Světovým obrazem, který podobnou atmosféru radosti a lehkosti perfektně vyjadřuje, je „Bál v Moulin de la Galette“ (1876), namalovaný Augustem Renoirem. V lidově pojaté scéně sedí ženy



*Náměstí Aix-en-Provence, region Provence-Alpes-Côte d'Azur
(Provensálsko-Alpy-Azurové pobřeží)*

a muži okolo stolu, diskutují, pijí víno, jiní jsou ve víru tance. Scéna působí poklidně a zároveň překvapivě: plátno navozuje atmosféru pohybu, barev a světla.

V obličejích a tělech zachycených při tanci vnímáme radost ze života a prostý pocit štěstí ze společných chvil. V pozadí se na nás dívá usmívající se pár, jako by nás zval k účasti na oslavě. Plně si užít okamžiku, ponořit se do víru existence, radovat se ze života do nejmenšího detailu – není to právě to, co si nejvíc přejeme? A není právě tohle jednoduchý klíč k osobnímu rozvoji?

Zveme vás na cestu do samé podstaty francouzského umění žít.





- Kapitola 1 -

Touha po změně

*Flashmob před Palais Royal
na památku tanečníka Dominiqua Bagoueta, Paříž*

Právě jste přistáli na letišti v Roissy. Splnil se vám sen. Dorazili jste do Francie! Konečně! Paříž je vaše! Eiffelovka, Louvre, Champs-Élysées, Moulin Rouge! Jste v sedmém nebi.

Jenže bohužel právě stávkuje RER (metro), takže si musíte vzít taxíka. Poté, co jste vystáli hodinovou frontu a předběhlo vás asi deset lidí, si vás taxikář konečně všimne. Hodí vaše zavazadla do kufru a jedem! Mezitím co neustále pucuje ostatní řidiče na silnici, vám vysvětlí, že Paříž je nejkrásnější město na světě a kromě Francie nestojí za tu zajížďku žádná země. Na místě vám vyloží zavazadla na chodník a odjede bez poděkování a bez rozloučení. V hotelu vám recepční s ledovou přívětivostí oznamuje, že váš pohodlný pokoj je připravený. V očekávání pokoje komfortní třídy najdete ledovou špeluňku v šestém patře. Za tuhle cenu nemají ani výtah, no to se podívejme! Naštěstí máte nádherný výhled na okolní střechy. Otevřete okno a uvítá vás ohlušující řev sbíječky.

Cesta byla dlouhá a vy máte hlad. Zeptáte se recepčního, zda by vám doporučil nějakou restauraci. Aniž by přerušil telefonický hovor, mávne rukou někam do dále a zamumlá adresu.

Tak se vydáte nazdařbůh. Vyhýbáte se přitom spoustě psích hovínek a poslíčkům na skútrech, kteří vás zcela ignorují. Skončíte v putyce, kde vám drsná servírka hodí jídelní lístek na stůl. Po hodině čekání a počítání mastných skvrn na papírovém ubrusu vám přinesou sotva vlažný talíř za příšernou cenu. Nevadí, teď si přece splníte jeden ze svých snů: vystoupat na vrchol Eiffelovky. Ale i tady se stávkuje. A bude se samozřejmě stávkovat po celou dobu vašeho pobytu. O týden později se vrátíte domů se vzpomínkou na neskutečnou řadu různých ústrků.

Místo, kde panuje sounáležitost

Dobře. Na několika řádcích jsme uvedli všechna klišé o Francii a Francouzích. Jak se říká, „ça, c'est fait!“ (Hotovo!) Teď se vraťme do reality. Je samozřejmě odlišná od toho, co jsme vám predestřeli, a je daleko příjemnější. Je jasné, že by sem každý rok nepřijíždělo osmdesát milionů turistů v touze zažít tak otřesné věci, tak jako náš nešťastný turista. Pokud do Francie jezdí tolik lidí ze všech koutů světa, bude to nejspíš proto, že je to země příjemná pro život.

A právě přivítání, ze kterého jsme si dělali legraci, je jedna z prvních věcí, které jsou oceňovány. Kamkoliv jdete a cokoliv děláte, všude vás přivítají pozdravem „bonjour“ a s úsměvem..., samozřejmě za podmínky, že se usmíváte i vy! Francouzi jsou svérázní, to

nepopíráme. Mají špatnou povahu? Vše je otázka úhlu pohledu. Oni si o sobě v každém případě myslí, že jsou velmi rozvážní. Můžete se s nimi přít, rádi se s vámi pobaví – a nejlépe u dobrého vína.

Z úvodní malé historky si zapamatujte pouze jedno: přijet do Francie znamená přijet mezi Francouze. To znamená ponořit se do bohatého a různorodého společenství šedesáti pěti milionů lidí, kteří rádi sdílejí dobré jídlo, potulují se po ulicích, mluví o všem a o ničem a mezi salvami smíchu přetvářejí svět. Zkrátka, jsou to ženy a muži, kteří milují život ve všech jeho detailech a jsou neustále připraveni sdílet ty příjemné chvíle s vámi. Tohle je způsob, jak si můžete z této cesty přivést obohacující zážitek. Stačí otevřít srdce a prožijete nezapomenutelné chvíle, takové „štěstí po francouzsku“.

Být ve Francii znamená často diskutovat s ostatními, srovnávat vlastní dojmy, svěřovat se s pocity. Tím Francouzi skutečně rozvinuli umění žít společensky. Není to ani vědomý, ani vykalkulovaný projev, je to v jejich DNA. Stačí zahájit konverzaci, a majitel malé restaurace s mořskými plody povykládá, jaký byl dnešní rybolov, začínající spisovatel pohovoří o svém posledním rukopisu a mistr pekař se s přízvukem jako vystřiženým z knížek Marcela Pagnola rozpovídá o chlebu.

Potkáte se, představíte se a život vám přinese nové dimenze, kde nic není nemožné. Kromě přírodních krás, velkolepých monumentů a vynikajících jídel je právě tohle důvod, proč si tolik turistů odnáší z pobytu ve Francii tak výjimečný zážitek. Nejsou tady jen tak na skok, ale jsou součástí jednoho velkého zážitku.

Umění žít po francouzsku se neomezuje na jedno místo, kde je nám právě dobře, nebo na jeden více či méně zaběhlý rituál. Spocívá v tom, otevřeně si užívat života se všemi jeho odstíny. Je to svobodně zvolená cesta mezi vnitřním já a požitky, které život přináší. Mezi tím, co cítíme, a vším, co nám přináší příjemné pocity.

Francie má štěstí na různorodost. Každý z regionů má svůj specifický způsob, jak přivítat hosty, a vlastní tradice. S chlapíky ze severu si vypijete pivo na blešáku v Lille, provensálští trhovci vám dají ochutnat místní speciality... Něco jiného vám nabídnou pařížští tvůrci, drsní bretoňští námořníci, alsaští vinaři i savojsští lyžařští instruktoři. Každý si může přijít na své co do vkusu nebo vjemů. Všude máte pocit, že potkáváte úplně jiný typ společenství žen a mužů, kteří vás spontánně zapojují do svých příběhů, radostí a někdy i tajemství. Francouzi, to je Francie ve všech podobách.

Francie je smysly přímo propojena se svým kulturním dědictvím. Můžete si povídat o kuchyni, ale musíte ji ochutnat. Můžete mlu-

vit o literatuře, ale s knihou v ruce. Musíte milovat hory na cestě po horských stezkách. Vše zde máte po ruce, stačí si to vychutnat... Navíc nechybí dobré duše, které vám poradí. Je to prostě ráj.

Pryč se šovinismem, pozdrav dobré vůli

Ráj? Tak jednoduché to zase není. Francouzi neváhají svoji zemi kritizovat a přispívá k tomu i jejich reputace věčných bručounů. Chcete-li důkaz, který vás pobaví, přečtěte si Asterixe: Goscinny a Uderzo mají schopnost vykreslit francouzskou mentalitu s humorem a bystrým úsudkem. Stačí však, aby se cizinec pokusil o mírně kritický názor, a galský kohout se nafoukne a spustí své halasné kykyryký. Tady narážíme na příslovečný paradox, o kterém jsme hovořili v úvodu této knihy.

Francouzi občas nevnímají krásu a půvab, z nichž se skládá jejich každodennost. Mají spíše tendenci vnímat to, co jim chybí, a přitom opomíjet bohatství, které je obklopuje. To přiživuje jejich příslovečnou špatnou náladu. V posledních letech ovšem zaznamenáváme posun: čím dál víc lidí odmítá šedý konformismus a vidí tu hezčí stránku věcí. Někdy ji objevují individuálně, častěji spíše skupinově.

A co se týká oné vychloubačnosti a nadutosti, které visí ve vzduchu, jakmile se mluví o Francouzích? Nátura? Nebo snad podvržená zpráva, fake news? Je nutno přiznat, že je to prostě jen druhá strana mince. Pokud žijete v prostředí, které vám má tolik co nabídnout, na místě tak bohatém na kulturu, gastronomii, historii či velké osobnosti, na místě, kde se zrodila revoluce i Deklarace práv člověka a občana, máte prostě občas tendenci přičítat si, řekněme, poněkud přemrštěné zásluhy.

Francie jako krásná země? Mnozí to říkají. Ale nejkrásnější země na světě? Po pravdě řečeno, nejkrásnějších zemí na světě je mnoho. Nejkrásnější země na světě je totiž ta, na které spočínáte láskyplně očima. A vynikající duchové existují v mnoha jiných zemích. Je to prostě úhel pohledu, téma pro velkého filozofa či věhlasného vědce... Ovšem kolik generálů uvedlo Evropu do ohnivé vřavy a krvavé lázně? Není to tak dávno, kdy při pouhém vyslovení „Francie“ většině Evropanů vstávaly vlasy hrůzou na hlavě! Rozpuštěný šarm a oduševnělá konverzace nebyly vždy typicky charakteristickým prvkem Francie. Ani náhodou!

Značka „made in France“ byla po dlouhá léta prezentována s předehem lehkého šovinismu, ten se však v posledních desetiletích vytratil. Globalizace přinesla blahodárné účinky. Sice se jí podařilo rozšířit počty turistů křižujících zemi, ale zároveň přivedla Francouze na myšlenku, která by ještě kolem roku 1980 byla